

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:
 ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.
 20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:
 1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na 1/4 szerokości
 przyjmują się tylko w Expedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Berlin, 21 Kwietnia wieczorem. — Następujący raport nadszedł tu o stratach poniesionych przez nieprzyjaciela w szturmie szaniców düpelskich.

Do niewoli wziętych: 44 oficerów, 3145 podoficerów i żołnierzy. Poległo 22 oficerów, 480 podoficerów i żołnierzy.

Rannych w naszych lazaretach: 21 oficerów, 580 podoficerów i żołnierzy. Razem 87 oficerów, 4205 podoficerów i żołnierzy.

Pomiędzy jeńcami znajdują się 2 dowódcy pułków (Dreyer i Falkensjold.)

Miedzy poległymi oficerami są: 1 generał Du Plat i dwóch dowódców pułków Bernstorff i Lassen, jeden major z głównego sztabu naczelnego wodza Rosen

Z tych 20 trupów wydano Duńczykom, 2 trupów pochowano w szanicach. Oprócz tego leżeli polegli niepochowani na wielu miejscach, chowano ich pod szanцем przedmostowym i po innych miejscach. Wielu utonęło w Alsen Sundzie, wielu zapewne poległo także na tamtym brzegu od strzałów armatnich.

Miennie licząc strata nieprzyjacielska wynosi 100 oficerów i 4500 żołnierzy.

Wedle urzędowych doniesień sprowadzono na Alsen 100 poległych i 800 rannych, cała więc strata nieprzyjacielska wynosi około 5500.

Rendsburg, 21 Kwietnia. — Najj. król pruski został w tułejszym dworcu kolei z uniesieniem powitany i odpowiedział na przemowę p. Wiggersa bardzo uprzejmie. Młode panienki ubrane w barwy narodowe podały bukiety, muzyka grała hymn pruski i pieśń szlezwik holsztyn. Okrzyki: niech żyje! Z Karlshutte dochodzi huk armat.

W dworcu kolei żelaznej büdelsdorfskiej chciał dyrektor kolei Louth przemówić do króla Jmci po angielsku, ale król Jmci oświadczył, że nie chce tej przemowy po angielsku słuchać. Louth przeto nieumiejący po niemiecku musiał ustąpić.

Flensburg, 21 Kwietnia. — Najj. król przybył tu o godz. 11ej nadzwyczajnym pociągiem i wśród bicia w dzwony i wielkiej radości ludu wjechał do miasta, był na obiedzie w hotelu Rascha i o godz. 12½ puścił się w dalszą podróż do Düppel. Kiedy wrócić niewiadomo.

Hamburg, 22 Kwietnia. — Wedle Hamb. Nachrichten powiedział król w Rendsburgu: sprawa księstw jest mi świętą; z rozważą rozpoczęte dzieło równie musi być ukończone z powagą. Możecie być pewnymi, że krew moich dzieci nie na próżno przełaną została.

Magistrat i reprezentanci Kielu wysyłają deputacyą na powitanie króla do Flensburga. Wezwali telegrafem wszystkie komuny holsztyńskie do udziału.

Wiedeń, 21 Kwietnia. — Presse pisze z Paryża, że Francya i Anglia na konferencyi wniosą naprzód o zawieszenie broni, a potem o przemienienie konferencyi na kongres europejski. Cesarz wezwał arcyksięcia Stefana do Wiednia.

Wiedeń, 22 Kwietnia. — Dzisiejsza Presse donosi: węgierski namiestnik hr. Forgacz podał się wczoraj do dymisji. Cesarz ją przyjął i zamianował hr. Hermana Zichy następcą.

Ateny, 16 Kietnia. — Zgromadzenie narodowe odrzuciło propozycyą aby wojsko na połowę zmniejszyć i oszczędzone przez to pieniądze obrócić na powiększenie marynarki.

Berlin, 21 Kwietnia. — Naj. Pan wyjechał wczoraj wieczorem o godzinie 11 hamburską koleją do Flensburga i Gravensteinu i zabawi tam 1 lub 2 dni.

— Najj. Pan raczył udzielić za odznaczenie się w działaniach wojennych w Szlezwiku podporucznikowi Goldammerowi w pierwszym pułku poznańskim nr. 18 order orla czerwonego 4 klasy z mieczami.

Berlin, 20 Kwietnia. — Z teatru wojny zamieszcza Staatsanzeiger wiadomości z 18 Kwietnia, osnowy następującej: dziś 18 b. m. o godzinie 10 rozpoczął się równocześnie szturm sześciu kolumnami na szanice od nr. 1 do 6. O 10¼ powiały z wszystkich 6 szaniców pruskie chorągwie. O godzinie 11 zdobyto szanice nr. 6, 8, 9 i za pierwszym rzędem nowo wysypane szanice. Szaniec nr. 10 kapitulował. O godzinie 12¼ zdobyto oba silne szanice przedmostowe; jeden most na Alsensundzie nieprzyjacieli ściągnął, drugi został przez naszą artylerję zburzony, nieprzyjaciela więc wyparto z całej silnej pozycyi i na Alsen ograniczono. Pierwszy szturm na szanice od 1 do 6 uskuteczniła pruska piechota bez wystrzału, pod najgwałtowniejszym ogniem karabinowym i kartaczowym, z głośnem hurra. Rolf Krake przybył na plac boju po zdobyciu szanicy, które wojska zakryły. Pruskie baterie atoli wnet go zmusiły do odwrotu. Straty pruskiego wojska nie mogły być jeszcze w przybliżeniu oznaczone. Duńczyków wzięto do niewoli 3 do 4000, mnóstwo chorągwi. Po zdobyciu szanicy przedmostowego wydano rozkaz, aby większa część wojska pruskiego i parku oblężniczego do Jutlandyi w lewo odeszły, aby całą Jutlandyą obsadzić i Fridericyą oblegać. W nadchodzących więc dniach przyjdzie na północy do ciosów stanowczych.

— Drugi raport brzmi jak następuje: Düpelske szanice zostały wczoraj przedpołudniem zdobyte, Duńczykowie wyparci ze stałego lądu księstwa szlezwickiego.

Jkrm. książę następca tronu i feldmarszałek byli w czasie pierwszej części szturm na wzgórzu przy bateriach na Gammelmarku, w dalszym ciągu szturm na Spitzbergu, a potem dalej na drodze bitej do Sonderburga.

Po dwóch oficerów z głównej kwatery wykomenderowano do każdej z sześciu kolumn szturmujących, aby wcześniej donosili księciu następcy tronu i feldmarszałkowi o skutku szturmie.

Wojska przeznaczone do szturm znajdowały się z brzaskiem dnia w równoległych i przykopach, rezerwy ukryte za nimi, gdy tymczasem wszystkie baterie były na szanice.

Brygada jedna stała pod Sandbergiem, aby w miarę okoliczność albo na pontonach i łodziach dostać się na Alsen, albo zwracać na siebie uwagę nieprzyjaciela.

Z uderzeniem godz. 10 przycichły wszystkie baterie na froncie i wszystkie 6 kolumny szturmowe równocześnie z krzykiem hurra! wyruszyły z pierwszej równoległej.

Nieprzyjacieli powitał je najgwałtowniejszym ogniem karabinowym i kartaczowym. Ale nic nie zdołało powstrzymać zapędu szturmujących kolumn. Bez wystrzału pospieszyły naprzód.

O godz. 10¼ powiały ze wszystkich 6 szaniców pruskie chorągwie. Duńczykowie broniący szaniców polegli, ranni lub wzięci do niewoli. Do godz. 11 przedpoł. zdobyto szanice 7, 8 i 9, tudzież drugi rząd za nimi szaniców. 10 szaniec kapitulował.

O godzinie 12 w południe zdobyto oba szanice przedmostowe. Nieprzyjacieli ściągnął na Alsen jeden most łyżwowy, drugi zburzony został przez naszą artylerję.

Wszystkie mocno i silnie artylerję uzbrojone i dobrze bronione piechotę szanice zostały wzięte.

Rolf Krake chciał wdać się we walkę po wzięciu szturm szaniców, ale zmuszonym został do odwrotu przez nasze baterie.

Okręt liniowy Skiołd uzbrojony 84 armatami znajdował się w pobliżu, ale nie odważył się wdać się w bitwę.

Z naszej strony ponieśliśmy wielkie straty, ale trudno je oznaczyć. Straty nieprzyjaciela w poległych i rannych zdają się być jeszcze większe. 2 generałów duńskich poległo na placu. 3000 do 4000 jeńca, między tymi

wielu oficerów i dowódcy dwóch pułków, których sprowadzono. Zdobyto 50 do 80 armat, tudzież wiele chorągwi duńskich.

Brygada pod Sandbergiem nie mogła być przewieziona na Alsen, gdyż brzeg nieprzyjacielski zbyt silnie był obsadzony, ale osiągnięto zamiar, gdyż znaczne siły nieprzyjacielskie w tę stronę odciągnięto.

Nad wszelkie pochwały okazała się dzielność wszystkich wojsk w ogniu będących. Wszystkie rozporządzenia do szturmu były wydane po mistrzowski przez księcia Fryderyka Karola, a wybornie wykonane przez dowódców. W dwóch godzinach spełniono jedno z najświetniejszych zadań.

Działania w Jutlandyi rozpoczną się niebawem powiększonymi siłami, równie jak Fridericyi oblężenie.

Piła 17 Kwietnia. — Dziś przedpołudniem dochodzi tu huk armat od strony zachodniej.

Gdańsk 19 Kwietnia. — Dziś z rana pokazały się znów duńskie okręty wojenne. Korweta Vineta udała się na przystań.

Brodnica, 16 Kwietnia. — Dnia 8 bm. przechodzący patrol spotkał w lasku do wsi Wapien należącym młodego człowieka jadącego na dzielnym koniu. Na zapytanie »wo wohnen Sie« uczynione mu przez żołnierza, młodzieniec odpowiedział »in Wapna«, a żołnierze nie mu więcej nie powiedziawszy odeszli. Też samej nocy około 12 powrócili do Wapien pod samą Brodnicą leżących i po ścisłej rewizji zabrali z sobą tego młodego człowieka i służącego z Wapien i zaprowadzili ich do pobliskiej wsi, gdzie stoi porucznik; tenże grzecznie się z aresztowanymi obszedłszy odesłał ich do Wapien pod eskortą 3 żołnierzy i nazajutrz obydwaj zostali do landrata do Brodnicy odesłani. Tu się dopiero wydało, że to nie powstańcy, jak żołnierze byli przekonani, lecz ów młody człowiek konno jeżdżący był młody hr. Stanisław Piwnicki, uczeń uniwersytetu paryzkiego, który na święta wielkanocne do Wapien do ciotki swej przyjechał, a drugim jest służący babki hr. Piwnickiego, który będąc cierpiącym na nogę, wzbudził podejrzenie, jakoby był rannym partyzantem.

Hr. Stanisława Piwnickiego wzięli żołnierze za p. Działowskiego, który uszedł z Berlińskiego więzienia. W niedzielę 15 bm. wieczorem aresztowano rządzcę z Wapien Kędrzyckiego i osadzono w klasztorze w Brodnicy.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 17 Kwietnia. — W gruncie rzeczy istniejący stan od roku tak tu jak na prowincyi nie dość że się nie zmienił, lecz z każdym dniem staje się okropniejszym, bo z każdym dniem coraz bardziej jest wyęzonym i obiedwie strony dochodzą do ostateczności.

Na prowincyi prawie wszędzie powstanie weszło w stan chroniczny. Gdzie nie ma oddziałów, tam są powstańcy. To rozpaczliwe położenie staje się powodem licznych nadużyć. Moskale nie tylko, że nie zmieniają raz przyjętego systemu, lecz z coraz większym naciskiem wykonywują go.

Byłem w zeszły tydzień na Pradze, gdy wywożono deportowanych. Poszedłem o 5 rano, już pełno osób, choć zaledwo zaczęło się rozwidniać, biegle z tłómaczkami, i około paręset zastaliśmy przy dworcu kolei żelaznej. Tym razem wywożono 500 osób, a między nimi ze 300 chłopów, rzemieślników, oficyalistów, reszta urzędników i obywateli. Między nimi było wielu wyższego stanu. Zastałem ich wszystkich przy dworcu otoczonych wojskiem i kozakami, którzy nas odpędzali pikami, odsyłając wszystkich do sal dworca. Nie wolno zbliżyć się do żadnego więźnia, dopóki nie wsiądą do wagonów. Weszliśmy wszyscy do sali, ja stanąłem przy oknie, widziałem więc dobrze wszystko. Najpierwej dwa szeregi żołnierzy stanęło koło wagonów i broń nabijało, potem przeprowadzali do wagonów partyami więźniów otoczonych silną strażą, każdą kategorię osobno. Najpierwej szli okuci i tych wsadzono do osobnego wagonu, dalej szła partya przeznaczona na Syberję, gdy ci wsiedli, przybyli inni wysłani to do kopalń, to do miast gubernii europejskich. Z pojawieniem się każdej partyi rozlegał się szmer bolesny w dwóch salach pełnych przypatrujących się i czekających. Jednego młodego człowieka przyprowadzono na salę pod strażą dwóch żołnierzy z karabinami i oficera, żeby się widział z rodziną. Jakże ten widok był rozdzierający, co za płacz przy pożegnaniu! Gdy już wszystkich pozamykano w wagonach, wtedy otworzono drzwi od sal i wylała się cała publiczność na peron i tu dopiero rozpoczęły się sceny nie do opisania. W jednym oknie wagonu matka żegnała syna i ręce nań zarzucała, gdy się z okna wychylił, z drugiego okna ojciec żegnał dzieci i błogosławił, w trzecim dwóch młodych opowiadało interesowanym o tych, którzy zostali w cytadeli, a o losie których dopytać się owe osoby poprzednio nie mogły. Osób na peronie było z półtora tysiąca, każdy o kogoś pytał, kogoś szukał, bo rzadko kiedy wiedzą, którego dnia kto ma być wywieziony, ci więc, co mają swoich w cytadeli, przychodzą się o nich na Pragę dowiadywać. Te bolesne pożegnania i zapytywania trwają ze 20 minut, poczem dzwonek daje znak, i wagony odchodzą. Gdy już wagony się oddalą, wraca do domu tysiące zapłakanych osób, tysiące twarzy literalnie łzami zalanych.

Pomimo roku nieszczęść i wrażeń najstraszniejszych, widok tej wyprawy zrobił na mnie tak silne wrażenie, że stracić jej z oczu nie mogę.

Wczoraj wywieziono 300 osób, wczoraj również przyprowadzono z Siedlec znaczną liczbę więźniów.

Znaleziono przy dwóch pannach papiery wydziału skarbu rządu narodowego, a w tych papierach wymienione wszystko, co tylko zbierano i wydawano. Przestrzegano podobno te dwie panie, lecz żal im było papierów spalić i nosiły je przy sobie, gdy przyszła rewizya, zabrano i osoby i papiery.

Uczyniono propozycję arcybiskupowi Felińskiemu, że mu wolno będzie wrócić do kraju pod pewnymi warunkami. Odpowiedział na to, że przyjmie, byle i jego warunek przyjęto, a to »żeby wszyscy powrócili.«

Naturalnie warunek ten odrzucony został. Teraz zaś świeże przyszło zawiadomienie, że arcybiskup jest już od godności swej przez cesa-

rza odsunięty, że mu zostawiają tylko 24,000 złp. pensyi, że pałac przechodzi pod administrację rządową, że ks. Rzewuski mianowany jest następcą arcybiskupa Felińskiego i że mu się zdaje rozkaz zdjęcia kościelnej żałoby. Ks. Rzewuski postanowił na to odpowiedzieć, że zastępstwa nie przyjmie, gdyż arcybiskup nie został złożonym z swej godności z woli papieża, że pensyi powiększonej pobierać nie będzie i żałoby kościelnej nie zdejmie; toczy się z tego powodu walka między kościołem a rządem rosyjskim. Dz. Powsz. umieszcza ciągle obelżywe artykuły przeciw władzy duchownej, zakonom itd. Otóż z jednej strony ks. biskup Popiel, z drugiej ks. biskup Benjamin, z trzeciej ks. biskup Rzewuski zanieśli protestacyą do rządu przez komisję oświecenia i oświadczyli, że jeżeli Dziennik nie przestanie w tym duchu pisać szkalować duchowieństwa, władza duchowna rzuci kłatwę na dziennik z ambon i pod grzechem zakazuje go abonować. Pomimo tego oświadczenia artykuły obelżywe nie ustawały, poszła więc ze strony biskupów druga protestacya z deklaracyą, że kłatwa za kilka dni nastąpi, jeżeli dziennik nie zmieni sposobu pisania.

Z prowincyi ciągle nadchodzą wiadomości i szczegóły o różnych znieszczeniach, wymierzaniu surowych kar i o rujnie zupełnej niejednego majątku i niejednego właściciela. W jednym majątku w ciągu jednego dnia wyrąbano około 40 morgów lasu dla utworzenia linii 50 sążni szerokiej. Pierwszego dnia rąbało las 500, drugiego 600 chłopów spędzonych przez wojsko. Podobno wyszedł ztąd rozkaz do całego kraju, aby wstrzymać się z wycinaniem lasów.

Obok tego rząd chce wszelkimi sposobami wywołać ze strony ludzi poważnych a patryotycznych jaką przychylną dla siebie manifestacyę, któraby nadała sytuacji w Polsce choćby pozorny charakter dobrowolnej transakcyi. Hr. Berg insynuował kilku znakomitym obywatelom znanym z patryotyzmu i umiarkowania a noszącym historyczne nazwiska, aby podali adres o złagodzenie środków używanych przez rząd, żadne jednakże jak wiadomo nie nastąpiło zbliżenie między hr. Bergiem a temi obywatelami. Wieść puszczonej przez Rosyan, że obywatele siedleckcy mają pierwsi rozpocząć szereg podobnych adresów, okazała się mylną.

(Cz.)

Warszawa, 17 Kwietnia. — Wczoraj wyszedł tutaj nadzwyczajny dodatek do Dz. Powsz. ogłaszający trzy nowe ukazy carskie, mianowicie ukaz nakazujący dyrekcji głównej towarzystwa kredytowego ziemskiego niezwłoczne przygotowanie duplikatów listów zastawnych i kuponów, które w zeszłym roku usunięte zostały z komisji skarbu na rzecz rządu narodowego; dalej uwolnienie ze służby sekretarza przy radzie stanu i radzie administracyjnej Enocha, z zamianowaniem go członkiem rady stanu; wreszcie nominacje podsekretarzy przy radzie administracyjnej i radzie stanu, Ambrożego Zaborowskiego i Feliksa Zielińskiego na pełniących obowiązki sekretarzy stanu przy tychże radach z wszelkimi prawami do urzędów tych przywiązaniemi.

Co do pierwszego ukazu należy nadmienić, że na mocy ustaw Towarzystwa, potwierdzonych w swoim czasie przez najwyższą władzę, potrzebną jest konieczność do wydania duplikatu zaginionego właścicielowi listu zastawnego, aby tenże wprzód sądownie wedle wszelkiej formalności udowodnił, że kwestyonowany list rzeczywiście jest jego własnością, poczem na mocy sądowego wyroku towarzystwo przystąpić może do przygotowania żadanego duplikatu. Z tej zatem wychodząc zasady, powinna była komisya skarbu tą samą drogą sądową udowodnić, że usunięte z kasy głównej Królestwa papiery, których numera nie w 3 dni po ich zabraniu, jak fałszywie twierdzi ukaz, lecz zaledwie 8 dni później ogłoszono przez pisma publiczne, rzeczywiście są jej własnością. Następnie powinien był wyrok sądowy orzec, iż towarzystwu wolno jest wygotować duplikaty.

Tymczasem ukaz carski oświadcza, że »byłoby to dopełnieniem samej tylko formalności zastrzeżonej dla podobnych spraw w zwykłych okolicznościach; co do obecnego przypadku żadnego zastosowania mieć nie może, ze względu, że kradzież rzeczonych listów i kuponów była przestępstwem politycznym.«

Otóż ukaz carski wyraźnie tutaj uświęca praktykowany od dawna system rządów moskiewskich w Polsce, który znosi wszelkie prawo i istniejące przepisy w sprawach politycznego zakroju. Ukaz rozporządza zatem, co następuje:

»Art. 1. Włożyć konieczny obowiązek na dyrekcję główną towarzystwa kredytowego ziemskiego przystąpienia niezwłocznie do przygotowania duplikatów listów zastawnych i kuponów skradzionych z kasy głównej Królestwa Polskiego, których należenie do skarbu przez wyprowadzone śledztwo udowodnionem już zostało.

Art. 2. Duplikaty te wydać kasie głównej Królestwa, nie czekając upływu zwykłych terminów, ustawą Towarzystwa kredytowego ustanowionych i bez względu na to, czyli przedstawione już przez kogo zostały lub nie rzeczzone listy i kupony.

Art. 3. Wszystkie zatem skradzione z kasy głównej Królestwa listy zastawne i kupony, do których rząd prawa swoje udowodnił, z dniem dzisiejszym uważać za umorzone i z tego tytułu żadne dochodzenie, ani kontynuowane, ani też na przyszłość wszczynane być nie może.

Art. 4. Wykonanie niniejszego ukazu, który w Dzienniku Praw niezwłocznie umieszczonym być ma, namiestnikowi naszemu w Królestwie Polskiem polecamy«

Ukaz zwalniający Enocha ze służby czynnej, jakkolwiek przewidywany, zawsze przecież nie małego jest znaczenia i charakteryzuje najlepiej cele i dążności rządu moskiewskiego. Enoch, który od niższych rozpoczęwszy stopni kariery urzędników za Paszkiewicza, przez swe wysokie zdolności i pracę podniósł się aż do najwyższych czynów i jedną z najgłówniejszych był podpór Wielopolskiego, znał wybornie stosunki i administracyą krajową i zwłaszcza dzisiaj przy przeprowadzeniu kwestyi włościańskiej mógł niemałe dla rządu moskiewskiego, gdyby temuż

zależało na jako tako korzystnem dla kraju ich uregulowaniu, położyć usługi. Lecz właśnie dla tego, że byłby stał na zawadzie moskiewskiemu komitetowi urządzającemu, usunięto go z posad przezeń zajmowanych. Podobnie oddalają Moskale coraz więcej urzędników Polaków, oskarżając ich, że sprzyjają powstaniu. I tak w tutejszym urzędzie celnym kilkudziesięciu urzędników Polaków zastąpiono od 1 Kwietnia Moskalami.

Onegdaj przejeżdżała przez Warszawę i była przyjmowaną przez Berga owa »deputacja włościan,« zebranych, jak wiadomo, z rozmaitych okolic Królestwa przez naczelników wojennych na mocy »przykazu«, których ztąd w towarzystwie oficerów wyprawiono do Petersburga, gdzie w sukmanach i białych konfederatkach mają odegrać rolę »wdzięcznego za łaski cara ludu polskiego.« Nie przeszkadza to bynajmniej, że w tych dniach powieszono w Suwałkach włościanina, który gardząc rękoma łaską moskiewską, tłómaczył swym współbraciom prawdziwe jej znaczenie.

Ks. biskup Rzewuski miał podobno podać zażalenie piśmienne do Berga, w którym oświadcza, iż jeśli urzędowy Dz. P. wsz. nie przestanie miotać codziennie obelgi na kościół i duchowieństwo katolickie, będzie się widział zmuszonym nałożyć kary kościelne na redakcyę pisma i jego czytelników. Wątpią tutaj, aby Moskwa zważała na groźbę dostojnika kościoła, ona, która swemi gwałtami i mordami z samego Boga się natrzasa.

Doszła tu wiadomość z Petersburga, że car ukazem złożył arcybiskupa Felińskiego z stolicy metropolitalnej warszawskiej. Wszyscy oczekują niecierpliwie, jaką podobne bezprawie wywoła odpowiedź ze strony Ojca św.

Przybył tu dzisiaj ksiądz biskup hr. Żubieński.

Na mocy przepisów stanu wojennego skazano dzisiaj na sztrofy pieniężne 58 osób. Ogłoszono także nowe przepisy stemplowe, z oznaczeniem cen, jakie należy opłacać za papier używany do podawania prośb do władz wojskowych moskiewskich. Ceny te wynoszą od 60 do 7½ kopiejek, wedle rangi osoby, do której prośba się podaje. Znow to zatem nowy będzie rodzaj grabieży uprawnionej.

Suwałki, 14 Kwietnia. — W ciągu pięciu dni ostatnich miasto nasze było świadkiem trzech nowych trzeceń. Rozstrzelano żołdatę moskiewskiego, który walczył za sprawę polską, wójta gminy Bułakowskiej z Kalwaryjskiego, nazwiskiem Letowta i księdza Dajlidę. W tem małym naszym mieście, zaledwie 12,000 ludności stałej liczącem, już wszystkie stany i wyznania przyniosły z siebie krwawą ofiarę u słupa i na rusztowaniu. Obok szlachcica zginął na moskiewskiej szubienicy niejeden kmiołek i mieszczanin; obok katolika śmiercią przez Moskale ukarany izraelita, prawosławny i ewangelik.

Ów żołnierz moskiewski, nazwiskiem Bułatow, rodem z gubernii kazańskiej, służył poprzednio w pułku kostromskim, a w końcu Maja r. z. przeszedł do szeregów narodowych. Widzieliśmy go w oddziale śp. Telesfora Nieszokocia, którego, że tak powiem, był prawą ręką. Część gospodarza i nadzór nad bronią w obozie był powierzony Bułatowu. Każdego nakarmił i напоił, każdemu broń opatrzył starannie, a lubo szorstki w obejściu, jednak prawością, mężstwem, gorącą miłością wolności umiał sobie zjednać szacunek i przywiązanie towarzyszy. Przenieśmy się na chwilę w owe czasy. Na ognisku w ogromnym kotle zgotowano jedzenie dla wiarusów. Nasz Bułatow w sukmance i czerwonej konfederatce z białym orlem, wydziela dużą warząchwią sekyom warzywo i porce soloniny. Ktoś tam odzywa się: »posłysz brat! ty nam za mało dał soloniny.« »Ach! ty chochoł!« odpowie Bułatow, »u ciebie solonina tylko, a nie otcyzna... poszołb ty do Moskałej, tob i sucharej nie potuczył...«

Przy każdej sposobności usłyszałeś z ust Bułatowa: »atczyzna da swoboda!« Temi wyrazami i żywot swój zakończył. Kiedy bowiem przyprowadzono go na miejsce rozstrzelania, odezwał się do żołnierzy: »wy niesłuchajcie waszych oficerów, ani waszych popów, bo oni was oszukują. Polacy, to nie buntownicy, ale ludzie prawi, co walczą za swoje ojczyznę i dla swobody Rosyi. Oni to sprawili, że teraz żołdatów niezbijają pałkami jak przed tem; oni to sprawili, że poddaństwo w Rosyi zniesione.« Gdy zaś komendant miasta Kobro krzyknął na delikwenta: »małczat razbojnik!« ten złorzecząc mu zakończył swą mowę temi słowy: »ty myślisz, że wy Polaków zabili? Nieprawda!« Poczem trzykroć zawołał: »Polska będzie!«

Działo się to d. 8 Kwietnia o godzinie 8 rano w obec publiczności moskiewskiej głównie złożonej z oficerów. Pamięć jego żyć będzie pośród nas jak pamięć Potiewny, Robkina i innych Rosyan, co krew swą przelali za naszą sprawę.

Następnego dnia rozstrzelano Letowta. Żonie jego i dzieciom Bakłanow niepozwolił z nim się pożegnać. »Ruszał na plac — powiedział do niej — a tam go raz jeszcze zobaczysz.«

Wyrokiem sądu wojennego, Letowt skazany został na wygnanie do Syberyi. Lecz Bakłanow, kiedy mu podano ten wyrok do zatwierdzenia, będąc pijany i rozdąsany na swojego konia, który okazał krnąbrność w przejażdżce po mieście — wygnanie zamienił na rozstrzelanie.

O co był oskarżony śp. Letowt?

W roku zeszłym przy końcu Lutego, jeżdżąc za interesami gospodarskimi, przybyłem do wsi Strumbagałwa, tuż pod dworem Bułakowskim, gdzie Letowt sprawował urząd wójta gminy. Przybywszy do wsi, zatrzymałem się przed karczmą, przy której stało kilku chłopów. Przywitawszy ich »pochwalonym«, wdałem się z nimi w gawędę. Na zapytanie, co słychać u nich, otrzymałem głębokie westchnienia. Nikt nie chciał rozmawiać ze mną. Zapytałem wreszcie po litewsku, czy nie można tu nająć furmanki, bo moje konie przystały z powodu ciężkiej drogi. A kto z panem w te złe czasy pojedzie? odezwało się kilka głosów, Moskale są we dworze, a i na drodze można się z nimi spotkać.

Bóg z nimi, odparłem; mam paszport i po wszystkim. A cóż oni tam robią we dworze? zapytuje. A prowadzą śledztwo o kosi dla krakusów. Niepleć, kumie, przerwał jeden z gromady, to burlacy i przekłeta wódka narobiła nam tego kwasu i dosyć. Przerwała się gawęda, a włościanie z niedowierzaniem spoglądali na mnie, coś szepcząc między sobą. Nareszcie do gromady przyłączył się jakiś mężczyzna ujmującego oblicza. Oto ten panu może nająć konie — odezwał się któryś, bo więcej nikt z nas nie odważy się z panem pojechać. Jakoż rzeczywiście dostałem furmankę u tego człowieka. Kiedyśmy przejechali dziedziniec dworski, zajęty przez huzarów moskiewskich, gospodarz a mój furman sam z własnej woli zaczął opowiadać mi przyczyny owego śledztwa we dworze. Bo to widzi pan, mówił włościanin najczystsza polszczyzną, kował zapytał pana wójta, czy ma kuć kosi dla powstańców. A pan wójt opowiedział mu: »Rób tak, jak ci sumienie nakazuje.« A trzeba wiedzieć, że u nas we wsi są trzej burlacy na gospodarce. Jeden z nich złapał kosę od kowala i pojechał z nią do wojennego naczelnika, skarżąc naszego wójta, drudzy zaś burlacy weszli w zmwowę z niektórymi hultajami naszymi, upijali się w karczmie, a uzbrojeni w drągi i widły napadali na przejeżdżających. Perswadowałem im, żeby się upamiętali, nic nie pomogło. Nareszcie sam pan wójt odniósł się do wyższej władzy. Przysłało wojsko i pobrali dziś hersztów.

Dowiedziałem się później, że ta sprawa z polecenia władzy wojskowej została odesłana na drogę sądową. Sąd osadził winnych w więzieniu kalwaryjskim. Gdy nastały u nas rządy Murawiewa, jeden z owych burlaków powtórnie zaniósł denuncyacyą do Moskale. W skutek tego wyrok sądu poprawczego unieważniony, sędownicy, biorący udział w osądzeniu tej sprawy i sam Letowt zostali przyaresztowani, a ten ostatni po kilkumiesięcznem więzieniu rozstrzelany.

Trzecim w tych dniach, a piętnastym z rzędu traconych w Suwałkach jest ksiądz Dajlida, wikary z Urdomina. Skazany on był na wygnanie jednocześnie z Letowtem, lecz Bakłanow pijany zmienił wyrok. Rozstrzelano go wczoraj o godzinie w pół do 10tej rano w obec licznie zgromadzonego tłumu, którego łkanie zagłuszało głos tarabanów, i w asystencji samego Bakłanowa. Padły strzały, zerwały postronki, któremi ten młody kapłan był przywiązany do słupa, — padło drgające ciało na ziemię, jeszcze żywcem rzucono je do dołu i zakopano pomimo jęków, wyrwyjących się z poranionej piersi. Zgromadzeni wydali okrzyk boleści, a padając twarzą na ziemię płakali i modlili się. Bakłanow kazał okładać tych ludzi nahajami, a kto głośniejsz zapłakał, tego przyaresztował.

Stracono księdza Dajlidę za to, że raz w kościele, przy którym był wikaryuszem, miał kazanie do parafian o obowiązkach względem ojczyzny. Burlak jakiś doniósł Moskałom, że lud buntował. Dostał za to nagrody 10 rubli.

O ruchu zbrojnym w naszym województwie także podaje wiadomości następujące: Prócz oddziałów Obuchowicza i Ujazdowskiego, które działają razem, w tych dniach pojawiły się w Łomżyńskim trzy nowe hufce, wzorowo uzbrojone: 1) wzmocniony dawny oddział kapitana C. Nowiny, 2) oddział kapitana Miecza i 3) oddział kapitana B.

D. P.

Rosya.

Inwalid Rosyjski ogłasza dziś instrukcyę dla szkół żeńskich stanu duchownego w eparchiach zachodnich, zakomunikowaną rządzącemu senatowi w wydziale najświętszego (świątejszy) rządzącego synodu 20 Stycznia 1864 r. i zatwierdzoną. Szkoły te mają zadość czynić dawno przez dzienniki rosyjskie wygłaszanej potrzebie zapobieżenia szerzenia się polskości w rodzinach duchowieństwa kościoła wschodniego, przeciw czemu przed kilku miesiącami tak energicznie występował Siemaszko. Przyjmować tam będą tak na koszt rządu jako i na prywatny córki popów i dyakonów, od lat 10 do 12. Kurs będzie sześcioletni. Oprócz katechizmu, historii świętej, obrzędów kościelnych, uczyć będą czytania i pisania po rosyjsku i w języku cerkiewnym, gramatyki, arytmetyki, jeografii i historii Rosyi »ze zwróceniem szczególniejszej uwagi na dzieje miejscowej cerkwi w tym kraju«, coby pożądanem być mogło, jeźlibyśmy nie wiedzieli, że instrukcyja ma tu na celu obudzenie w uczennicach niewiści do Unii i Polaków, wystawiając ich jako prześladowców prawosławia, które jako wiarę przodków młodym dziewczętom przedstawiać będą; by zaś zasady w domu nabyte na zawadzie temu nie stały, przyjmują tylko dzieci lat 10 i 12 w tych szkołach. Uczyć mają także rękodzieł i śpiewu kościelnego. Szkoły te, po jednej w każdej dyecezyi ufundowane, zostają pod najwyższą opieką cesarskiej, a zarząd ich bliższy miejscowym biskupom powierzony.

Lecz nie rząd sam tylko bierze się do tej sprawy. Inwalid zachęca społeczność rosyjską, by także, mając na celu tę wielką potrzebę wychowywania w czysto moskiewskim duchu córek księżęcych, poparła wszelkimi siłami projekt nie dawno zmarłego hr. Błudowa zaprowadzenia szkół prywatnych. »Projekt jego — według słów Inwalida — powinni obecnie wykonać rosyjscy ludzie na pamiątkę tego prawdziwie rosyjskiego człowieka i dla dopełnienia obowiązku społeczeństwa względem jednych oświeconych przedstawicieli narodowości rosyjskich w zachodnim kraju Rosyi« (to jest na Litwie). Plan tych prywatnych szkół zależy na tem, aby popi w tych parafiach, gdzie są szkoły ludowe, brali do siebie za wynagrodzeniem panny stanu duchownego na mieszkanie, któreby pobierały nauki od nauczycieli szkółek. Sam jednak Inwalid nie wielką, jak się zdaje, ma nadzieję, by się to w pożądanym dlań sposób przeprowadzić dało dla trudności utrzymania kontroli.

Szwecya.

Sztokholm, 13 Kwietnia. — W gazecie pocztowej oświadcza minister spraw zagranicznych, że hr. Hamilton, były poseł szwedzki w Kopenhadze miał powód pod pewnemi względami do oświadczenia, że spodziewać się można wkrótce pełnomocnictwa do podpisania traktatu sprzymierza z Danią.

